Διάλεξη 19/05/20

Υπενθύμιση:

* αν $\mathbb{P}$ κατανομή πιθανότητας με αθροιστική F κ' υπάρχει $f:\mathbb{R}\to\mathbb{R}$ τέτοια ώστε $\forall x\in\mathbb{R}$ $F(x)=\int_{-\infty}^{x} f(z)dz$ τότε η f ονομάζεται συνάρτηση πυκνότητας της $\mathbb{P}$.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Τυπικά αυτό μη και για να κατοχυρώσουμε τον ορισμό της f μας χρειάζεται ένας τύπος ολοκληρώματος που διαφέρει από το ολοκλήρωμα Riemann. Δεν ασχολούμαστε με τέτοιες λεπτομέρειες. Ότι συναντήσουμε θα αφορά σε ολοκληρώματα όπως τα ξέρουμε.

* Ύπαρξη: Δεν έχει κάθε $\mathbb{P}$ συνάρτηση πυκνότητας. Π.χ. οι διακριτές κατανομές δεν έχουν αφού οι αθροιστικές τους δεν είναι καν συνεχείς.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ:

Μοναδικότητα: Είναι δυνατόν να αποδειχθεί ότι υπάρχει η f η F είναι παραγωγίσιμη σε κάθε $x\in\mathbb{R}$ εκτός ενδεχομένως από μετρήσιμου πλήθους σημεία. Επίσης στα σημεία που είναι παραγωγίσιμη η F έχουμε ότι η $f=\frac{dF}{dx}$. Στα σημεία μη παραγωγισιμότητας της F η f είναι δυνατόν να παίρνει αυθαίρετα τιμές. Οπότε είναι δυνατόν να μην είναι μοναδική. Το παρασιάζω μας λέει και το πώς να υπολογίζουμε την f όταν γνωρίζουμε ότι υπάρχει. Μέσω παραγώγισης στα σημεία παραγωγισιμότητας της F, και δίνοντας αυθαίρετα τιμές στα σημεία μη παραγωγισιμότητας. (Στα παραδείγματα που θα δούμε παρακάτω θα μας δίνονται συγκεκριμένες επιλογές της f στις οποίες θα "συμφωνούμε, όχι.)

Περαιτέρω Ιδιότητες: (Έστω λοιπόν ότι η f υπάρχει)

α. Είναι δυνατόν να αποδειχθεί ότι η f μπορεί να επιλεγεί έτσι ώστε $f(x) \geq 0$ $\forall x \in \mathbb{R}$.

β. $\displaystyle\int_{-\infty}^{+\infty} f(z)dz = \lim_{x \to +\infty} \int_{-\infty}^{x} f(z)dz = \lim_{x \to +\infty} F(x) = 1.$

* Είναι δυνατόν να αποδειχθεί ότι έχουμε για συνάρτηση $f: \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ που ικανοποιεί τα α, β, τότε η f είναι συνάρτηση πυκνότητας μοναδικής κατανομής $\mathbb{P}$.

Άσκηση: Έστω η $f(x) = \begin{cases} 0, & x \notin [0,1] \\ ce^{x}, & x \in [0,1] \end{cases}$ όπου c σταθερά. Να προσδιοριστεί, αν υπάρχει, τιμή της c για την οποία η f είναι συνάρτηση πυκνότητας για κάποια $\mathbb{P}$.

Βάσει το (*), προκειμένου η f να είναι συνάρτηση πυκνότητας αρκεί να υπάρχει τιμή για το c ώστε να ικανοποιούνται τα α, β. Για να ικανοποιείται το α, αρκεί $c \geq 0$. Για να ικανοποιείται το β θα πρέπει να υπάρχει c τέτοιο ώστε

$\int_{-\infty}^{+\infty} f(z)dz = 1$. Έχουμε $\int_{-\infty}^{+\infty} f(z)dz = \int_{-\infty}^{0} f(z)dz + \int_{0}^{1} f(z)dz$

$+ \int_{1}^{+\infty} f(z)dz = \underbrace{\int_{-\infty}^{0} 0dz}_{0} + \int_{0}^{1} ce^{z}dz + \underbrace{\int_{1}^{+\infty} 0dz}_{0} = c\int_{0}^{1} e^{z}dz = c\, e^{x}\Big|_{0}^{1}$

$= c[e^{1} - e^{0}] = c(e-1)$

ορισμένα ολοκληρώματα

Συνεπώς για να ισχύει η β θα πρέπει $c(e-1) = 1 \Leftrightarrow$

$$c = \frac{1}{e-1} > 0.$$

Για να ισχύουν οι α και β ταυτόχρονα θα πρέπει $c = \frac{1}{e-1}$.

Επομένως η $f(x) = \begin{cases} 0, & x \notin [0,1] \\ \frac{1}{e-1} e^{x}, & x \in [0,1] \end{cases}$ θα είναι συνάρτηση πυκνότητας κάποιας $\mathbb{P}$. □

γ. Επειδή μέσω της f και ολοκλήρωσης μπορούμε να βρίσκουμε την F και επειδή μέσω της F μπορούμε να βρίσκουμε τις πιθανότητες που αποδίδει η $\mathbb{P}$, έχουμε ότι το να γνωρίζουμε την f ισοδυναμεί με το να γνωρίζουμε την $\mathbb{P}$. (Οπότε και μπορούμε να χρησιμοποιούμε την f για να βρίσκουμε τις πιθανότητες που η $\mathbb{P}$ αποδίδει).

Π.χ. αν $\alpha < \beta$, $\mathbb{P}((\alpha,\beta)) \overset{*}{=} \mathbb{P}((\alpha,\beta]) \overset{*}{=} \mathbb{P}([\alpha,\beta)) \overset{*}{=}$

$\overset{*}{=} \mathbb{P}([\alpha,\beta]) = \ldots$

Οι ισότητες * προκύπτουν από το ότι: η f υπάρχει $\Rightarrow$ η F είναι αναγκαστικά συνεχής $\Rightarrow$ η F συνεχής στα α, β.

$$\ldots = \underline{F(\beta) - F(\alpha)} = \int_{-\infty}^{\beta} f(z)\,dz - \int_{-\infty}^{\alpha} f(z)\,dz = \int_{\alpha}^{\beta} f(z)\,dz.$$

Π.χ. $\mathbb{P}\big((-\infty,\alpha)\big) = \mathbb{P}\big((-\infty,\alpha]\big) = F(\alpha) = \int_{-\infty}^{\alpha} f(z)\,dz.$

προκύπτει όπως παραπάνω

Π.χ. $\mathbb{P}\big([\alpha,+\infty)\big) = \mathbb{P}\big((\alpha,+\infty)\big) = 1 - F(\alpha) = \underbrace{\int_{-\infty}^{+\infty} f(z)\,dz}_{\text{από την } \alpha} - \underbrace{\int_{-\infty}^{\alpha} f(z)\,dz}_{\text{από τον ορισμό της } f}$

προκύπτει όπως παραπάνω

$$= \int_{\alpha}^{+\infty} f(z)\,dz.$$

Δηλαδή σε αυτές περιπτώσεις ολοκληρώνουμε την συνάρτηση πυκνότητας στο διάστημα την πιθανότητα του οποίου μας ενδιαφέρει να υπολογίσουμε.

Π.χ. $\mathbb{P}(\{\alpha\}) = 0$ επειδή η f υπάρχει $\Rightarrow$ F συνεχής $\Rightarrow$ F συνεχής στο α

δ. Έστω $(\alpha,\beta) \subseteq \text{supp}'$ (δηλ. το διάστημα βρίσκεται εφ' ολοκλήρου εκτός του στηρίγματος της $\mathbb{P}$). Επομένως η F σταθερή στο (α,β) και άρα παραγωγίσιμη και συνεπώς $\frac{dF(x)}{dx} = 0$ $\forall x \in (\alpha,\beta)$ οπότε $f(x) = 0$ $\forall x \in (\alpha,\beta)$. Δηλαδή

Εκτός του supp η f θα είναι σταθερή στο 0.

Παραδείγματα.

5. Ομοιόμορφη κατανομή στο $[\alpha,\beta]$ $(\mathrm{Unif}[\alpha,\beta])$

$$- \ \mathrm{supp} = [\alpha,\beta]$$

$$- \ F(x) = \begin{cases} 0 & , x<\alpha \\ \frac{x-\alpha}{\beta-\alpha} & , \alpha \le x < \beta \\ 1 & , \beta \le x \end{cases}$$

Είναι δυνατόν να αποδειχθεί ότι η f υπάρχει. Μας δίνεται η συνήθης εκδοχή της f, η οποία είναι η εξής:

$$f(x) = \begin{cases} 0 & , x \notin [\alpha,\beta] \\ \frac{1}{\beta-\alpha} & , x \in [\alpha,\beta] \end{cases}$$

6. Εκθετική κατανομή με παράμετρο $\lambda>0$ $(\mathrm{Exp}(\lambda))$.

$$- \ \mathrm{supp} = [0,+\infty)$$

$$- \ F(x) = \begin{cases} 0, & x<0 \\ 1-\exp(-\lambda x), & x \ge 0 \end{cases}$$

Είναι δυνατόν να αποδειχθεί ότι η f υπάρχει. Η συνήθης εκδοχή της f για την εν λόγω κατανομή είναι η

$$f(x) = \begin{cases} 0 & , x<0 \\ \lambda e^{-\lambda x} & , x \ge 0 \end{cases}.$$